

Bundel Opleiden en Leren ouder wordende cliënt in de gehandicaptenzorg

**Samenvatting en duiding van actuele
informatie voor scholing en opleiding**

Voorwoord

Mensen met een beperking worden steeds ouder. Dat heeft gevolgen voor alle leefgebieden. De behoefte aan zorg en ondersteuning verandert en oudere mensen stellen andere eisen aan de leefomgeving. Wat betekent deze nieuwe levensfase voor cliënten? Zijn we daar goed op voorbereid?

Een jaar lang werkten ruim twintig multidisciplinaire teams en 8 gidsinstellingen met veel inzet aan verbeteringen in het leven van oudere mensen met een beperking. Drie pijlers stonden centraal: vitaliteit en gezondheid, een goede oude dag en een passende leefomgeving.

Naast de verbetersteams zijn 3 producten ontwikkeld in het project Ouder wordende cliënt. Deze bundel Opleiden en leren is met veel zorg samengesteld met experts uit de gehandicaptenzorg. De overige producten zijn een cursus voor cliënten over ouder worden en een competentieprofiel Ouder wordende cliënt. In totaal 3 prachtige producten, bedoeld om het leven van ouder wordende cliënten in de gehandicaptenzorg te verbeteren.

Het project Ouder wordende cliënt maakt onderdeel uit van het verbeterprogramma Zorg voor Beter. Het project is uitgevoerd door CBO/TNO, Vilans en KBA in nauwe samenwerking met de VGN. Andere onderwerpen in het verbeterprogramma zijn: ontwikkelingsgericht ondersteunen, zeggenschap en inclusie, gezondheid, probleemgedrag, LVB en verslaving, ondersteuningsplannen, handelingsgerichte diagnostiek, medicatieveiligheid en seksualiteit en preventie seksueel misbruik.

Voor meer informatie zie: www.kennispleingehandicaptensector.nl

Veel leesplezier!

Jannie Oskam
TNO Management Consultants
Projectleider Ouder wordende cliënt
oskam@tmc.tno.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Samenvatting documenten	5 - 19
Competentieprofielen	20
Links naar stukken	21
colofon	22

Inleiding

De praktijk van de gehandicaptenzorg ontwikkelt zich voortdurend. Mensen met een beperking worden steeds ouder. Deze bundel Opleiden en Leren voor de gehandicaptenzorg draagt bij aan een goede aansluiting tussen deze veranderende praktijk enerzijds en opleiden en scholen anderzijds.

Vijftien documenten met actuele informatie in relatie tot de zorg voor de ouder wordende cliënt zijn positief beoordeeld en opgenomen in deze bundel. Professionals in de gehandicaptenzorg en mensen die dat willen worden kunnen hier hun voordeel mee doen. De bundel kan zowel gebruikt worden in reguliere opleidingen als in instellingen. De teksten zijn geschikt voor MBO- en HBO-nivo.

De bundel biedt een beknopte en gedegen blik op belangrijke ontwikkelingen en inzichten rond de doelgroep van de ouder wordende cliënt, rond veranderende inzichten in de ondersteuning van deze mensen en rond het opleiden en leren van professionals. U treft achtergrondmateriaal aan, u kunt informatie vinden rondom praktische vraagstukken en nieuwe uitdagingen en tenslotte vindt u verdiepende informatie.

De vijftien documenten zijn afkomstig van instellingen die hebben deelgenomen aan het project Ouder wordende cliënt in de gehandicaptenzorg. De opgenomen documenten zijn door twee redacties beoordeeld op bruikbaarheid en op kwaliteit. Het resultaat van deze beoordeling is een overzicht met daarin voor elk document de:

- **samenvatting van de inhoud;**
- **beoordeling van de kwaliteit van de informatie;**
- **beoordeling van de bruikbaarheid voor opleidingssituaties;**
- **relatie met de competenties uit het Beroepscompetentieprofiel Ouderen van VGN en het Kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg 2012-2013 van Calibris;**
- **specifiek geschikt voor de gehandicaptenzorg dan wel breder van kader.**

De documenten zelf zijn niet in de bundel opgenomen maar via de links bij de beschrijvingen beschikbaar.

We bedanken de leden van de beide redacties heel hartelijk voor hun bereidwillige en deskundige medewerking aan de totstandkoming van deze bundel. In de bijlage vindt u hun namen.

Samenvattingen documenten

1. Visiedocument Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg →

Auteur / Organisatie

Dit kwaliteitskader gehandicaptenzorg is in gezamenlijkheid ontwikkeld door: cliëntenorganisaties (FvO, CG-raad, LFB), zorgaanbieders (VGN), beroepsorganisaties (NVO, NIP, NVAVG, V&VN, Phorza), de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), en Zorgverzekeraars Nederland (ZN).

Inhoud

Het document geeft op hoofdlijnen aan hoe in de sector door de betrokken partijen gedacht wordt over kwaliteit van zorg en ondersteuning en wat de ambities zijn met betrekking tot het te leveren kwaliteitsniveau.

Het Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg heeft als doel het transparant maken, toetsen, verantwoorden en optimaliseren en verder ontwikkelen van het kwaliteitsniveau van de geboden zorg en ondersteuning door zorgaanbieders in de gehandicaptenzorg. Kwaliteit van bestaan en het hebben van regie over het eigen leven zijn twee belangrijke uitgangspunten in dit visiedocument.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Moeilijk / beknopt, goed geschreven

Broninfo

Kwalitatief gedegen basisdocument. Algemeen kaderdocument; belangrijk basisdocument in sector en instellingen; bevat actuele visie.

Met name H.4 en H.5. Heeft relatie met document 12. Gebaseerd op degelijke (internationale) bronnen. Consensus document, breed gedragen (groot aantal organisaties).

Algemene / specifieke situatie

Het visiedocument Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg sluit aan op de VN tekst over Rechten van de Gehandicapte Mens en het werk van de Coalitie voor Inclusie.

Er wordt specifiek ingegaan op de gehandicaptenzorg, maar niet specifiek over de ouder wordende cliënt. Die vertaling moet nog worden gemaakt. Het document is een paar jaar oud en heeft daarmee enig gevaar voor veroudering van informatie.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- G regie en coördinatie;
- H werken als professional in een professionele organisatie.

Kwalificatiedossier

- 5 ethisch en integer handelen;
- 9 materialen en middelen inzetten;
- 12 plannen en organiseren;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 16 bedrijfsmatig handelen.

2. Beroepscompetentieprofiel Ouderen. Competentieprofiel voor beroepskrachten in het primaire proces van de gehandicaptenzorg die ondersteuning bieden aan ouder wordende cliënten →

Auteur / Organisatie

VGN 2012

Inhoud

In dit competentieprofiel wordt systematisch beschreven welke specifieke competenties nodig zijn voor het ondersteunen van ouder wordende cliënten. Met 'specifieke competenties' wordt bedoeld competenties die onderscheidend zijn voor het werken met oudere cliënten. Dit verdiepende competentieprofiel is een aanvulling op het landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg (niveau ABC) en het competentieprofiel voor professionals met een hogere functie (niveau D) in het primaire proces van de gehandicaptenzorg.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

begrijpelijk

Broninfo

Kaderinformatie opgesteld door VGN (en daarmee het veld van instellingen). Overzichtelijk en relevant document voor opleidings- en onderwijssituaties. Belangrijk document.

Algemene / specifieke situatie

Het Beroepscompetentieprofiel Ouderen bevat algemene achtergrondinformatie en geeft een kader voor opleiden. Er wordt in termen van competenties en inhoudelijke vraagstukken aangegeven waar opleidingen en onderwijs op gericht dienen te zijn.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- B Communiceren/contact;
- C gestructureerd, methodisch en kostenbewust werken,
- D omgaan met grenzen; ondersteunen van de cliënt;
- F ontwikkelingsgericht begeleiden;
- H werken als professional in een professionele organisatie
- I werken als professional op hoger niveau

Kwalificatiedossier

- 1 Aansturen;
- 2 begeleiden;
- 5 ethisch en integer handelen;
- 8 vakdeskundigheid toepassen
- 10 analyseren,
- 11 onderzoeken,
- 12 plannen en organiseren;
- 13 op de behoeften van de 'klant' richten;
- 14 instructie en procedures opvolgen;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen;
- 16 bedrijfsmatig

3. Lichamelijke activiteit en fitheid bij ouderen met een verstandelijke beperking →

Auteur / Organisatie

Thessa Hilgenkamp
2012

Inhoud

Deze brochure bevat de Nederlandse samenvatting van het proefschrift 'Lichamelijke activiteit en fitheid bij ouderen met een verstandelijke beperking', van Thessa Hilgenkamp. De resultaten van het onderzoek laten zien dat het overgrote deel van de ouderen met een verstandelijke beperking lichamelijk inactief en niet fit is, met alle mogelijke gevolgen van dien voor functioneren en gezondheid.

In deze samenvatting zijn de belangrijkste bevindingen weergegeven, samen met de meest noodzakelijke informatie over de gebruikte methoden en beperkingen van dit onderzoek.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Begrijpelijk, soms moeilijk

Broninfo

Wetenschappelijk onderzoek, actueel, vernieuwend en goede kwaliteit (9 gepubliceerde artikelen).
Conceptueel sterk.
Sluit aan op GOUD studie inzake dagbesteding en woonlocaties.

Algemene / specifieke situatie

Het is een samenvatting van een belangrijk, vernieuwend promotie onderzoek. Soms is het even zoeken naar praktische info rond kwetsbaarheid (lichamelijke fitheid en angst/depressie)

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- E ondersteunen van de cliënt;
- F ontwikkelingsgericht begeleiden;
- H werken als professional.

Kwalificatiedossier

- 2 begeleiden;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen

4. WEGWIJZER - Palliatieve zorg voor mensen met een verstandelijke beperking →

Auteur / Organisatie

Marijke Wulp (eindredactie) / V&VN / Agora
2011

Inhoud

Deze Wegwijzer geeft informatie over hoe goede palliatieve zorg gegeven kan worden. Daarnaast zijn er websites opgenomen, die aanvullende informatie bieden. De Wegwijzer geeft zorgverleners handvatten voor de zorg en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking bij een terminaal verlopende ziekte.

De Wegwijzer is bedoeld voor allen die betrokken zijn bij de zorg en begeleiding: naasten, mantelzorgers, cliëntvertegenwoordigers, zorgverleners en vrijwilligers.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Moeilijk.

Gericht op HBO verpleegkundigen, maar is ook bruikbaar voor andere doelgroepen.

Broninfo

Tekst goed leesbaar en compact beschreven.

Lastige inhoudsopgave.

Actueel, urgent en relevant thema, volledig, goede verwijzingen, informatief en compleet, gestructureerd.

Opvallend: methodiek pijngedragsanalyse (van Cl. Ketels) ontbreekt.

Algemene / specifieke situatie

Palliatieve zorg voor mensen met een verstandelijke beperking behandelt een belangrijk en actueel thema. Het is een gedegen en bruikbare naslagwerk. Vooral geschikt om te bespreken in teams en met familie/betrokkenen.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- D omgaan met grenzen;
- E ondersteunen van de cliënt;
- H werken als professional;
- I werken op hoger niveau (D).

Kwalificatiedossier

- 3 aandacht en begrip tonen;
- 4 samenwerken en overleggen;
- 5 ethisch en integer handelen;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen.

5. Kun je uit de hemel vallen? →

Auteur / Organisatie

Rianne Meeusen-van de Kerkhof
Hanneke van Bommel
Werner van de Wouw
Marian Maaskant / LKNG (2001)

Inhoud

Deze brochure geeft informatie over het beleven van de dood en rouwverwerking door (jong) volwassen mensen met een verstandelijke handicap. Ook worden praktische handvatten gegeven voor goede ondersteuning bij deze processen. Het gaat in deze brochure over het beleven van het sterven en de dood van anderen.

In de tekst wordt verwezen naar gebruikte en aanvullende literatuur. Begrippen zijn uitgewerkt en ter illustratie zijn casussen beschreven.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Begrijpelijk

Broninfo

Bruikbaar document. Fundament goed. Gericht op ernstige en matige verstandelijke beperkingen.
Leesbaarheid goed.
Stamt uit 2001 – delen van de tekst actualiseren.
Sluit aan bij documenten 6 en 10

Algemene / specifieke situatie

Kun je uit de hemel vallen geeft inzicht in de verschillen in beleving door cliënten van verschillend niveau. Er wordt niet direct ingegaan op het proces van het eigen overlijden, wel komen alle onderwerpen aan bod die daar omheen spelen. Het document stamt uit 2001 en is daarmee een wat ouder document.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

A vraaggericht werken;
E ondersteunen van de cliënt;
H werken als professional.

Kwalificatiedossier

4 samenwerken en overleggen;
5 ethisch en integer handelen;
8 vakdeskundigheid toepassen;
10 analyseren;
13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
15 omgaan met verandering en aanpassen.

6. Kwaliteit van leven kent geen leeftijd en beperking →

Auteur / Organisatie

Dickie van de Kaa
Han Mennen / Kansplus / Vraagraak
2011

Inhoud

Rapportage van een inventariserend onderzoek naar ervaringen van (63) vertegenwoordigers van ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking die van instellingszorg gebruik maken. Ervaren knelpunten – uiteraard uitgaande van de waargenomen wensen en behoeften van hun familielid – zijn in beeld gebracht, naast positieve ervaringen. Geeft ook inzicht in de ouder wordende ouders van ouder wordende cliënten.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Begrijpelijk

Broninfo

Momentopname. Bevat bias want alleen weergave van het perspectief van actief betrokken ouders. Kwaliteit onvoldoende. Tekst kan veel compacter.

Algemene / specifieke situatie

Kwaliteit van leven kent geen leeftijd en beperking bevat basisinformatie voor het onderwijs vanuit het perspectief van de cliënten(raad). Het sluit aan bij recente ontwikkelingen rond de rol van familie en sociale netwerken. Het document bevat casuïstiek en is geschreven vanuit het deel-perspectief van (actief betrokken) ouders van ouder wordende cliënten met beperkingen.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

B communiceren/contact;
E ondersteunen van de cliënt.

Kwalificatiedossier

3 aandacht en begrip tonen;
4 samenwerken en overleggen;
6 overtuigen en beïnvloeden;
13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
15 omgaan met verandering en aanpassen.

7. Handleiding Dementiespel “Weten, vergeten en begeleiden”. →

Auteur / Organisatie

Arianne Uijl-Blijenberg / ASVZ
Kennisplein Gehandicaptensector
2012

Inhoud

Handleiding bij het Dementiespel, tevens op zichzelf te gebruiken boek en naslagwerk, gericht op het bieden van informatie en handvatten bij het proces van dementie. Gericht op begeleiders om over dementie in gesprek te gaan en op professionals om gericht en op verschillende manieren onderwerpen in teams aan de orde te stellen.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Begrijpelijk

Broninfo

Zeer informatief.
Zeer leesbaar en tot in de puntjes uitgewerkt.
Is een toegankelijke en uitgebreide informatie bron.
Gebaseerd op actuele wetenschappelijke inzichten.
Woord ‘handleiding’ enigszins misleidend, het is meer een naslagwerk en een spelgerichte handleiding ineen.

Algemene / specifieke situatie

De handleiding Dementiespel is zeer effectief opgezet, geeft veel achtergrondinformatie en bevat ideeënrijk materiaal, zoals casussen. De handleiding kan worden gebruikt voor het brede thema ‘veroudering’, maar ook specifiek voor het thema dementie.
De relatie met het spel niet in onmiddellijk te zien.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- B communiceren/contact;
- D omgaan met grenzen;
- E ondersteunen van de cliënt;
- F ontwikkelingsgericht begeleiden;
- G regie en coördinatie;
- H werken als professional.

Kwalificatiedossier

- 2 begeleiden;
- 3 aandacht en begrip tonen;
- 4 samenwerken en overleggen;
- 5 ethisch en integer handelen;
- 6 overtuigen en beïnvloeden;
- 7 formuleren en rapporteren;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 9 materialen en middelen inzetten;
- 10 analyseren;
- 11 onderzoeken;
- 12 plannen en organiseren;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen.

8. De wondere wereld van de dementie →

Auteur / Organisatie

Anneke van der Plaats
Bob Verbraek
(2008)

Inhoud

Uitleg van de werking van de hersenen op neurologisch niveau, toegepast op het vraagstuk van dementie. Beschrijving van 8 werkzame principes: - hersenwerking op vier niveaus met bijhorende functies; - afhankelijkheid omgeving; - doseren van prikkels; - ongunstig effect van falen; - geheugen bestaat uit plaatjes; - externe prikkels en doelgerichte bewegingen; - slechter bedwingen van impulsen, emoties en stemmingen; - minder behoefte aan slaap, meer aan dutten en licht overdag.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Begrijpelijk

Broninfo

Als artikel niet meer leverbaar. Wel als boek onder dezelfde titel (is inhoudelijk niet een exacte kopie). Nuttige informatie. Gebaseerd op actuele wetenschappelijke inzichten. Het ingewikkelde wordt begrijpelijk gemaakt, daardoor gaat het voorbij aan de nuances. Heeft het karakter van 'de dokter vertelt' en is erg stellig opgeschreven (gaat ten koste van nuance en diversiteit).

Algemene / specifieke situatie

Deze wondere wereld van de dementie geeft uitleg over de werking van de hersenen bij dementie. De tekst gaat meer gericht over mensen met verstandelijke beperkingen in het algemeen, dan over ouder wordende mensen, of verstandelijk gehandicapten. Zeer bruikbaar om neurologische processen toe te lichten. De verpleeghuissetting sluit niet naadloos aan op diversiteit van de praktijk van de begeleiding in de hele sector.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- B communiceren/contact;
- E ondersteunen van de cliënt/
- H werken als professional/
- I werken op hoger niveau (D).

Kwalificatiedossier

- 2 begeleiden;
- 3 aandacht en begrip tonen;
- 4 samenwerken en overleggen;
- 5 ethisch en integer handelen;
- 7 formuleren en rapporteren;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 9 materialen en middelen inzetten;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen.

9. Brochure: Dementie bij mensen met een verstandelijke handicap →

Auteur / Organisatie

Marian Maaskant
Martin Schuurman / Kalliope consult
Pergamijn
GKC
Fonds NutsOhra
Kennisplein Gehandicaptensector
(2011 /2012)

Inhoud

De brochure gaat over dementie. In de tekst wordt duidelijk dat dementie bij mensen met een verstandelijke handicap veel overeenkomsten heeft met dementie bij normaal begaafde mensen. Maar er zijn ook verschillen. Deze overeenkomsten en verschillen worden in deze brochure toegelicht.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

begrijpelijk

Broninfo

Zeer leesbaar. kennisgericht, stipt alle aspecten aan. Globaal, laagdrempelig en informatief. Informatie klopt en is gebaseerd op wetenschappelijke kennis. Compacte tekst.

Algemene / specifieke situatie

Deze brochure over dementie bij mensen met een verstandelijke handicap is bedoeld voor verwanten en professionele ondersteuners van mensen met een verstandelijke handicap, maar is zeker ook breder bruikbaar. De tekst is zeer geschikt als eerste kennismaking en overzicht. Tevens is deze bruikbaar als geheugensteun en naslagwerk.

De brochure verwijst ook naar het Kennisplein (zelfbeoordelingslijst) en andere publicaties en bronnen.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- B communiceren/contact;
- C gestructureerd, methodisch en kostenbewust werken;
- D omgaan met grenzen;
- E ondersteunen van de cliënt;
- F ontwikkelingsgericht begeleiden;
- G regie en coördinatie;
- H werken als professional.

Kwalificatiedossier

- 2 begeleiden;
- 3 aandacht en begrip tonen;
- 4 samenwerken en overleggen;
- 5 ethisch en integer handelen;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 9 materialen en middelen inzetten;
- 10 analyseren;
- 11 onderzoeken;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen.

10. Beleving door en ondersteuning van mensen met een (zeer) ernstige verstandelijke handicap ten aanzien van hun eindigheid →

Auteur / Organisatie

Marian Maaskant
Rianne Meeusen
Hanneke van Bommel
Werner van de Wouw /
Pepijn en Paulus
Lunet Zorg
Severinus
Maxima Medisch Centrum

Inhoud

Deze bijdrage gaat in op hoe mensen met een (zeer) ernstige verstandelijke handicap hun eigen naderende dood beleven en hoe zij hierin ondersteund kunnen worden.

Uiteraard reageert ieder mens op zijn eigen manier, beïnvloed door zijn ontwikkelingen, ervaring, opvoeding en religieus-culturele achtergrond.

Bovendien zijn er binnen de diverse niveaus van verstandelijke handicap diverse gradaties in ontwikkeling.

De tekst is een eerste aanzet, gezien de geringe kennis over dit onderwerp ten aanzien van mensen met een (zeer) ernstige verstandelijke handicap. De beschrijvingen zijn dan ook bedoeld als richtlijnen.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

begrijpelijk

Broninfo

Bevat goede literatuurlijst.

Degelijke kwaliteit.

Wetenschappelijker taalgebruik dan document 5.

Gaat ook dieper in op ontwikkelingsniveau

Algemene / specifieke situatie

Dit document is gericht op EMB en EVG. De nadruk ligt op kennis, beschouwing van eindigheid en heeft aandacht voor de beleving op verschillende niveaus van de doelgroep. Beschrijvingen van een delier en van alle fasen wordt gemist.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

E ondersteunen van de cliënt;

H werken als professional;

Kwalificatiedossier

5 ethisch en integer handelen;

8 vakdeskundigheid toepassen

11. Beleid 'ondersteunende technologie' →

Auteur / Organisatie

Mevr. A.W.M. Scholten
Dhr. G.J. Bannink
Mevr. N.G.A. Dekkers-Pieper
Dhr. R.J.J.M. Hulshof
Dhr. A.B.M. klein Gunnewiek
Mevr. M.E. Vermeer
Mevr. Drs. D. Wensink /
Stichting de Lichtenvoorde
(2008, nieuwe versie in voorbereiding)

Inhoud

In dit beleidsstuk van De Lichtenvoorde is beschreven op welke wijze ondersteunende technologie (ook wel domotica) in de gehandicaptenzorg wordt ingezet. Ondersteunende technologie staat voor hoogtechnologische toepassingen in een woning ter ondersteuning van het langer zelfstandig blijven wonen. Bij De Lichtenvoorde vormen de wensen van de cliënt het uitgangspunt.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

begrijpelijk

Broninfo

Lijkt een goed overzicht te bieden, maar onduidelijk is of de informatie werkelijk compleet is.
Bevat enkele zeer bruikbare checklists in de bijlagen.

Algemene / specifieke situatie

Dit beleidsdocument inzake ondersteunende technologie is een nuttig stuk, want praktijkgericht (van De Lichtenvoorde) en relevant voor alle doelgroepen.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- C gestructureerd, methodisch en kostenbewust werken;
- D omgaan met grenzen;
- E ondersteunen van de cliënt;
- F ontwikkelingsgericht werken.

Kwalificatiedossier

- 5 ethisch en integer handelen;
- 9 materialen en middelen inzetten;
- 11 onderzoeken;
- 12 plannen en organiseren;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen

12. Kwaliteit van bestaan bij de ouder wordende cliënt →

Auteur / Organisatie

Esther Scholten-Huisman
Dineke Eradus
Marije Prinsen
Margot Lijnse / Netwerk Gedragskundigen voor
Ouderen met een verstandelijke beperking
(concept, 2011)

Inhoud

Dit document bestaat uit een inventarisatie van richtinggevende vragen die gebruikt kunnen worden om een beeld te krijgen van de kwaliteit van bestaan van de ouder wordende cliënt.

Het document is opgesteld door het Netwerk Gedragskundigen Ouderen, Regio Midden.

Het document volgt de indeling volgens Schalock. De vragen zijn opgesteld op grond van ervaring en kennis van de NGO-leden.

De vragen bieden handvat voor begeleiders, gedragskundigen en andere ondersteuners bij het opstellen van het zorgplan.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Moeilijk

Broninfo

Concept versie.

Geschreven door gedragsdeskundigen.

Uitstekende poging.

Onduidelijkheid over keuzes inzake inhoud en vorm maakt een oordeel over kwaliteit onmogelijk – b.v. geen verantwoording hoe vanuit Quality of Life domeinen Schalock de gehanteerde indeling volgt.

Algemene / specifieke situatie

Kwaliteit van bestaan bij de ouder wordende cliënt gaat met name in op praktische vragen. Informatie kader en context ontbreken, maar het sluit aan bij het VGN Kwaliteitskader gehandicaptenzorg (nr. 2). Het document bevat een groot aantal praktijkvoorbeelden en ervaringskennis.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- E ondersteunen van de cliënt;
- H werken als professional.

Kwalificatiedossier

- 3 aandacht en begrip tonen;
- 4 Samenwerken en overleggen;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten;
- 15 omgaan met verandering en aanpassen.

13. Veroudering bij mensen met een verstandelijke beperking →

Auteur / Organisatie

M. Maaskant
J. Hoekman / BSvL
2007

Inhoud

In dit artikel komen aan bod:
de levensverwachting van mensen met verstandelijke beperkingen; het aantal ouderen in woonvoorzieningen; aandoeningen en functioneren; sociale aspecten; de omgang met verouderende mensen met verstandelijke beperkingen.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

begrijpelijk

Broninfo

Basiskennis.
Stevige onderbouwing. Toegankelijk en beknopt geschreven. Verdient een update.

Algemene / specifieke situatie

Veroudering bij mensen met een verstandelijke beperking geeft een overzicht van aard en omvang van veroudering bij mensen met een verstandelijke beperking.
De actuele aandacht voor kennis voor de lichamelijke kant van veroudering ontbreekt (zie hiervoor document 3).
Het artikel is algemeen bruikbaar, zeker in combinatie met document 14, dat van iets recenter datum is.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- E Ondersteunen van de cliënt;
- I Werken als professional op hoger niveau (D).

Kwalificatiedossier

- 2 Begeleiden;
- 8 Vakdeskundigheid toepassen;
- 12 Plannen en organiseren“.

14. Rapport Stand van zaken van wetenschappelijk onderzoek ten aanzien van dementie bij oudere mensen met een verstandelijke handicap →

Auteur / Organisatie

Strydom, A., Lee, L.A., Jokinen, N., Shoostari, S., Raykar, V., Torr, J., Tsiouris, J.A., Courtenay, K., Bass, N., Sinnema, M., Maaskant M.
Vertaald door Maaskant /
IASSID (2008, vertaald 2009)

Inhoud

Literatuurstudie gericht op het actualiseren en samenvatten van de huidige kennis op het gebied van dementie bij mensen met een verstandelijke handicap. Gebaseerd op wetenschappelijke literatuur over dit onderwerp van 1997-2008.

De volgende onderwerpen zijn beschreven:

- 1 epidemiologie
- 2 kenmerken en symptomen
- 3 diagnosticeren van dementie bij mensen met een verstandelijke handicap
- 4 behandeling
- 5 het effect op ondersteuners.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Moeilijk

Broninfo

Bruikbaar als naslagwerk en (voortgezette) studieliteratuur. Meest recente overzicht van wetenschappelijke kennis.

Algemene / specifieke situatie

Deze literatuurstudie geeft hét meest complete overzicht van de huidige kennis van dementie bij ouderen met een verstandelijke handicap.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- E Ondersteunen van de client;
- I werken als professional op hoger niveau.

Kwalificatiedossier

- 5 Ethisch en integer handelen;
- 8 vakdeskundigheid toepassen

15. Aandachtspuntenlijst veroudering bij mensen met een verstandelijke handicap voor begeleiders (AVB) →

Auteur / Organisatie

Maaskant, M. en J. Hoekman /
Bohn Stafleu van Loghum 2011

Inhoud

Voor directe ondersteuners is een aandachtspuntenlijst gemaakt gebaseerd op vragen uit de DSVH.

Met deze praktijkondersteunende aandachtspuntenlijst worden ouderdomsaandoeningen of kenmerken van dementie in kaart gebracht.

Vervolgens kunnen de ondersteuners informatie geven over het functioneren van cliënten aan andere professionals binnen het ondersteuningsteam. Mede op basis daarvan kunnen dan geschikte ondersteuningsplannen worden gemaakt, kunnen bestaande plannen worden aangepast of dementieschalen door gedragsdeskundigen beter worden ingevuld.

Moeilijkheids Graad / leesbaarheid

Begrijpelijk

Broninfo

Goed, compact, bruikbaar in praktijk.

Betrouwbare, degelijke informatie. Aandachtspuntenlijst gebaseerd op toepassing bij 750 cliënten.

Gestoeld op theoretisch kader (DSVH).

Zeer compact (inleiding en plaatsbepaling en 82 vragen 5 pagina's)

Algemene / specifieke situatie

Deze aandachtspuntenlijst lijkt algemeen toepasbaar en gaat in op kerncompetenties die aangetast kunnen raken bij dementie.

Het is een praktijkondersteunende aandachtspuntenlijst, geschikt voor rapportages. Het is géén beoordeling of diagnose instrument. De lijst is zeer geschikt voor gebruik door begeleiders.

Relatie met competentieprofiel en kwalificatiedossier

Competentieprofiel

- A vraaggericht werken;
- C gestructureerd, methodisch en kostenbewust werken;
- E ondersteunen van de cliënt;
- F ontwikkelingsgericht begeleiden.

Kwalificatiedossier

- 2 begeleiden;
- 7 formuleren en rapporteren;
- 8 vakdeskundigheid toepassen;
- 10 analyseren;
- 11 onderzoeken;
- 13 op de behoeften en verwachtingen van de klant richten.

Competentieprofielen

In de samenvattingen van de documenten wordt verwezen naar twee competentieprofielen: het Beroepscompetentieprofiel Ouderen van VGN en het Kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg 2012-2013 van Calibris. Op deze pagina staan beide competentieprofielen volledig vermeld met een link naar de documenten waarin de profielen staan beschreven.

Beroepscompetentieprofiel Ouderen, VGN

- A Vraaggericht werken: Vraag verhelderen en aansluiten bij de behoefte van de cliënt
- B Communiceren/contact
- C Gestructureerd, methodisch en kostenbewust werken
- D Omgaan met grenzen
- E Ondersteunen van de cliënt
- F Ontwikkelingsgericht begeleiden
- G Regie en coördinatie
- H Werken als professional in een professionele organisatie
- I Werken als professional op hoger niveau (D)

Kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg 2012-2013

(profiel Persoonlijk Begeleider Gehandicaptenzorg niveau 4)

- 1 Aansturen
- 2 Begeleiden
- 3 Aandacht en begrip tonen
- 4 Samenwerken en overleggen
- 5 Ethisch en integer handelen
- 6 Overtuigen en beïnvloeden
- 7 Formuleren en rapporteren
- 8 Vakdeskundigheid toepassen
- 9 Materialen en middelen inzetten
- 10 Analyseren
- 11 Onderzoeken
- 12 Plannen en organiseren
- 13 Op de behoeften en verwachtingen van de 'klant' richten
- 14 Instructie en procedures opvolgen
- 15 Omgaan met verandering en aanpassen
- 16 Bedrijfsmatig handelen

Links naar de stukken

- 1 **Visiedocument Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg**
- 2 **Beroepscompetentieprofiel Ouderen VGN**
- 3 **Lichamelijk activiteit en fitheid**
- 4 **Wegwijzer palliatieve zorg**
- 5 **Kun je uit de hemel vallen?**
- 6 **Kwaliteit van leven kent geen beperking**
- 7 **Handleiding dementiespel**
- 8 **De wondere wereld van dementie**
- 9 **Brochure dementie**
- 10 **Beleving eindigheid**
- 11 **Beleid ondersteunende technologie**
- 12 **Kwaliteit van bestaan van ouder wordende cliënten**
- 13 **Veroudering bij mensen met een verstandelijke beperking**
- 14 **Rapport wetenschappelijk onderzoek (IASSID)**
- 15 **Aandachtspuntenlijst veroudering**

Kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg 2012-2013 Calibris

Colofon

© Kennisplein Gehandicaptensector

Niets uit deze uitgaven mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige ander wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Februari 2013

Auteurs:

Rik Bijl, TNO Management Consultants
bijl@tmc.tno.nl

Michiel Rutjes, Vilans
m.rutjes@vilans.nl

Redactie:

Gaby van Gool (Ipse de Bruggen)
Thessa Hilgenkamp (Abrona, Erasmus Universiteit)
Joop Hoekman (Hogeschool Leiden)
Anja van der Pluym (Amarant)
Anneke Trienekens (De Lichtenvoorde)
Arianne Uijl (ASVZ).

Vormgeving:

www.studiotween.com

De "Bundel Opleiden en Leren" is een product van het project "Ouder wordende cliënten. Dit project maakt onderdeel uit van het verbeterprogramma Zorg voor Beter. Het project is uitgevoerd door CBO/TNO, Vilans en KBA in nauwe samenwerking met de VGN. Andere onderwerpen in het verbeterprogramma zijn: ontwikkelingsgericht ondersteunen, zeggenschap en inclusie, gezondheid, probleemgedrag, LVB en verslaging, ondersteuningsplannen, handelingsgerichte diagnostiek, medicatieveiligheid en seksualiteit en preventie seksueel misbruik. Voor meer informatie zie: www.kennispleingehandicaptensector.nl

Tot ziens!

Kennisplein Gehandicaptensector

www.kennispleingehandicaptensector.nl

info@kennispleingehandicaptensector.nl

 @pleinpraat

 Forum Gehandicaptenzorg